

FLORIÁN

Zpravodaj městyse Lázně Toušeň

7-8/2020

**Toušeňský
„orloj“ opět
odtikává
naš čas**

více na straně 8

Zprávy z úřadu městyse

Akce v městyši

V návaznosti na vládní opatření vydaná v souvislosti s pandemií nového koronaviru zrušila rada městyse Lázně Toušeň všechny veřejné akce do konce června 2020 s tím, že další akce budou povolovány a uskutečňovány až podle aktuální situace. Díky příznivému vývoji Skleněná vila postupně znovu ožívá, a to dvakrát v červenci, jednou v srpnu a případně dvakrát v září. Oživení se zatím omezuje na hudební produkce oblíbených kapel, které u nás již v minulosti vystoupily. Aktuální program sledujte na FB obce, na nástěnce u vily, případně na dalších veřejných informačních plochách.

Čisté nádraží

Pracovníci Správy železniční dopravní cesty opravili dne 2. června 2020 přízemní část budovy toušeňského nádraží,

kteřá byla posprejována a poničena vandaly. Děkujeme a věříme, že takto pěkný vzhled vydrží co nejdéle.

Nový šéf technických služeb

Po vypsání inzerátu na šéfa technických Služeb městyse Lázně Toušeň (v předchozím Floriánu) se přihlásilo hned několik uchazečů. Výběrovým řízením prošel vítězně Ing. *Jaroslav Heinz*. Týmu byl představen a své funkce se ujal 16. června 2020.

Čisté nádvoří skleněné vily

Dobu uzavření Skleněné vily využily Služby městyse Lázně Toušeň k vyčištění nádvoří. Ke slovu přišlo tlakové čištění vodou. Ještě většího efektu účinnosti dosáhl rýžák paní *Marušky*, která přišla na pomoc a vyčištěné nádvoří ještě nablýskala. Velmi děkujeme! Nádvoří nyní září čistotou a je připraveno na zajímavé akce.

Dotace na park

Úřad Lázně Toušeň podal v červnu žádost o dotaci na revitalizaci prostoru a výstavbu zavlažovacího zařízení v Parku prof. Procházky.

Rekonstrukce zastávky u Davidků

Úřad městyse připravil rekonstrukci chodníků u autobusové zastávky u Davidků ve směru na Čelákovice. Realizaci provedla firma Stavokomplet.

Čištění dlažby na nádvoří Skleněné vily, foto Ivana Studničková

Vývaziště

Úřad městyse podal již před časem žádost o dotaci na vybudování vývaziště malých plavidel. Tuto dotaci jsme úspěšně získali a nyní hledáme nejvhodnějšího zhotovitele.

Skatepark

V našem městyši se rozrůstá zájem o tréninkový sportovní park pro koloběžky, kola a podobné aktivity mládeže. Rada městyse určitě chce na tento zájem reagovat a rozmýšlí stavbu skateparku či tzv. *pumptracku*. V současné chvíli se zvažují tipy na nejvhodnější místo a jsou osloveni možní projektanti a dodavatelé, kteří by takový park mohli realizovat.

Rezignace zastupitele

Člen zastupitelstva městyse Lázně Toušeň Ing. *David Lisal* podal dne 14. července 2020 rezignaci na post zastupitele. Stalo se tak z profesních důvodů, jež právně nedovolují souběh některých pozic. ■

Bc. *Jana Hadrbolecová*
místostarostka

Opět čistá budova nádraží v letním dopoledni s motoráčkem modráčkem řady 810, foto jvk

Stavba chodníku u autobusové zastávky U Davidků, foto jvk

Umístění kontejnerů na bioodpad

Lokalita / Týden	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
Den přistavení kontejneru	17. 09.	24. 09.	01. 10.	08. 10.	15. 10.	22. 10.	29. 10.	05. 11.	12. 11.	19. 11.	26. 11.	03. 12.
Na Zárybníči										2 *		
Floriánské náměstí												2 *
Nehvizdská × U Habeše												
U Sokolovny × Cukrovarská										2 *		
Na Chmelnici												2 *
Na Nábřeží × V Ovčárně											2 *	
Nad Lomem											2 *	
Na Požárech												
Na Ostrůvku										2 *		
Nad Křížkem												
Zápská												2 *
Na Hradísku × Na Strání											2 *	
U Sokolovny × V Zátíší												
Svoz BIO odpadu občanům s hnědými popelnici		23. 09.		07. 10.		21. 10.		04. 11.		18. 11.		

- 2* = budou přistaveny dva kontejnery, jeden na běžný bioodpad, druhý na větve a dřevěný bioodpad.
- Kontejnery na bioodpad budou přistaveny na danou lokalitu vždy nejpozději ve čtvrtek.
- Zjistíte-li, že v průběhu víkendu budou kontejnery extrémně přeplněny, kontaktujte prosím starostu (tel.: 603 876 540) nebo kohokoli z technických služeb.
- Odvoz kontejnerů bude probíhat během pondělí či úterý následující týden (po víkendu).
- Máte velké množství bioodpadu či nestíháte odvézt bioodpad do veřejných kontejnerů? Jako službu občanům zabezpečujeme přistavení kontejneru na víkend (příp. přes týden) za cenu 480 Kč. V případě zájmu kontaktujte úřad městyse.

Jubilejní setkání s čestnou občankou

Ani teploty nad +30°C neodradily ve čtvrtek 13. srpna 2020 více než pět desítek zájemců od společenského setkání ve Skleněné vile. Úřad městyse, kulturní komise, Obec baráčníků, Divadelní a Okrašlovací spolek pro ně připravily společenský podvečer: setkání se **Soňou Červenou** a s novými toušeňskými suvenýry – hrnký s **toušeňskými motivy** a knihou **Toušeň na starých pohlednicích**. V 18 hodin přivítala místostarostka městyse Bc. **Jana Hadrboľcová** paní **Soňu Červenou**, vzpomněla její čestné občanství Lázní Toušeně i čestné členství v toušeňském Divadelním spolku a poděkovala jí za propagaci našeho městyse. Poté rychtář Obce baráčníků **Jiří Kučera** s kronikářkou OB Mgr. **Evou Kučerovou** přivítali paní **Soňu** chlebem a solí, a s předáním kytice růží jí za všechny přítomné popřáli k jejímu blížícímu

čím se životnímu jubileu. Po slavnostním přípitku se slova ujal kronikář městyse RNDr. **Jan Králík**, CSc., přivítal také další hosty a sotva zmínil Olomouc, spontánně se z řad přítomných ozvalo také: Brno, Příbram, Plzeň, Praha a nechyběli ani návštěvníci z Pyšel, Brandýsa nad Labem, Čelákovice a samozřejmě bylo přítomno i mnoho toušeňských. Kronikář připomněl úžasnou dráhu paní **Soni**, počínaje působením u W+V, přes nejslavnější evropské scény po San Francisco, Rio de Janeiro, Hongkong a Sydney. Všichni jsme obdivovali její neuvěřitelně bohatý a plodný umělecký život. Také paní **Soňa** se ujala slova a její upřímné a zábavné vyprávění všechny přítomné doslova nadchlo. Hovořila o lásce k Toušeni, o nakupování, o procházkách k Labi a všechny pobavila historkou o své právě dokon-

Soňa Červená s Janou Hadrboľcovou

čované bustě. Při čtyřicetiminutové autogramiádě se pak ochotně podepisovala všem, nehlédě na dlouhou frontu s každým pohovořila a nechala se vyfotografovat. Prodeje suvenýrů zajistila **Marta Hergeselová**. Atmosféra celého pozdního odpoledne byla tak báječná a upřímná, že dlouho nebude nic lepšího a srdečnější-

Autogramiáda trvala čtyřicet minut

ho, lidštějšího a zábavnějšího. Na takové výjimečné chvíli se nezapomíná! ■

Text a foto Hana Němečková

Městys převzal video archiv

Studio kabelové televize LáTo založil a po dlouhá léta obhospodařoval Ing. **Miloš Pulkrábek**. Věděli jsme, že nashromáždil mnoho cenného materiálu v podobě nejrozličnějších písemností, fotografií, zvukových a hlavně obrazových nahrávek. Jeho první toušeňská videa nesou letopočet 1998. Všechny nahrávky pečlivě vedl v seznamu až do konce života. Zemřel v lednu 2019. Celý archiv se stále nachází v technické místnosti místní kabelové televize v Domě seniorů U Byšických.

Byla by velká škoda, kdyby takto cenné materiály zanikly. Proto se 22. května 2020 sešli místostarostka Bc. **Jana Hadrboľcová**, kronikář městyse Dr. **Jan Králík**

a autor těchto řádků, aby na místě společně rozhodli, jak s archívem naložit. Současné prostory v DPS shledali pro archivaci plně vyhovující, takže není třeba uvažovat o jakémkoli přestěhování. Většina video záznamů je však na kazetách VHS, které už v dnešní době nebyvá kde přehrát. Nabízí se tedy otázka digitalizace. Vzhledem k rozsahu by to byla práce na dlouho a je otázkou, zda by výsledku někdo reálně využil. Jako nejlepší řešení se tedy jeví ponechat vše na původních nosičích a zdigitalizovat jen písemné seznamy nahrávek, aby bylo kdykoli možné cokoli určitého vyhledat a pak případně zdigitalizovat pro potřeby dalšího

zpracování. Jako první téma bylo rozhodnuto nově zpracovat z archivních záznamů stavbu lávky přes Labe, která probíhala právě před dvaceti lety. Bude-li však někdo potřebovat cokoli jiného

v archívu studia LáTo vyhledat podle témat, je možné se obrátit na úřad městyse, nebo na kronikáře obce, kde jsou uloženy digitální kopie seznamů všech nahrávek. ■

Petr Šeda

Městys převzal video archiv, zleva syn Ing. Miloše Pulkrábka Martin Pulkrábek, Bc. Jana Hadrboľcová a Petr Šeda, foto jvk

Svoz odpadu

Svoz velkoobjemového a nebezpečného odpadu je pro občany akcí velmi vítanou. Vždy se v domácnosti, na půdě, ve sklepě, v garáži či na zahradě najde něco, co dosloužilo. Nerudovskou otázkou „Kam s ním?“ u nás ale bez problému vyřešíme – na Floriánském náměstí se dvakrát do roka koná svoz velkoobjemového a nebezpečného odpadu, o kterém jsou všichni vždy informováni včas, aby si tak mohli vše předem připravit. Letos kvůli koronaviru musela být akce přesunuta z tradičního dubna až na červen, a to ještě nadvakrát. V sobotu 6. června 2020 se konal svoz odpadu velkoob-

Nakládka kontejneru

jemového, kdy během dopoledne bylo naplněno šest velkých kontejnerů, několikrát také odjíždělo auto s odpadem železným. Minutu před dvanáctou jako poslední skončila v odpadu stará konvice, doslouživší anténa a staré křeslo. Na celou akci dohlížela *Iva Skálová* z Technických služeb města Čelákovice a jejich

Náměstí musí zůstat čisté

pracovník *František Šváb* se postaral o zametení a úklid poslední části náměstí, kde se svoz konal.

Svoz nebezpečného odpadu byl tentokrát o 14 dní později, tedy až 20. června. Během půlhodinky, po kte-

rou se tato akce konala, měli občané možnost zbavit se různých barev, rozpouštědel, olejů a všeho možného, co do nebezpečného odpadu patří. Další svoz se bude konat na podzim, všichni budou opět včas informováni. ■

Loučení se školou

Školní rok 2019/2020 byl pro děti navštěvující toušeňskou základní školu výjimečný. Od září vzhledem k rekonstrukci budovy probíhalo vyučování částečně ve Skleněné vile, ale když se vše mohlo vrátit do normálních kolejí a bylo možné konečně využít zrekonstruovanou školu s novými učebnami a pomůckami, objevil se koronavirus, který návrat dětem do školy nedovolil. Všichni víme, jaká byla situace: vyu-

čování *on-line*, náročné období pro všechny. To však v závěru školního roku nenarušilo již tradiční akci – **Loučení páťáků ve Skleněné vile**.

V úterý 22. června 2020 odpoledne se v obřadní síni sešli žáci páté třídy se svojí třídní učitelkou *Mgr. Danielou Švejdovou*, ředitelem školy *Mgr. Martinem Černým*, nechyběly ani paní učitelky, vychovatelky ze školní družiny, školnice *Alenka* a kuchařky ze školní jídelny. Před sálem za-

plněným jako pokaždé také rodiči, prarodiči a sourozenci, se pak s dětmi rozloučili ředitel školy a tradičně také starosta městyse *Ing. Luboš Valehrach*, MBA. Samotnému loučení však předcházelo milé hudební vystoupení dětí – hra na zobcové flétny, klavír, kytaru. Svým skvělým vystoupením se představily také dvě bývalé žákyně toušeňské školy: na klavír zahrála *Anička Černá*, na příčnou flétnu *Klára Švejdová*.

Hudbu prokládali žáci čtením svých vtipných vzpomínek na toušeňskou školu (čtete také na stranách

10-11) a program ukončili podpisem do Pamětní knihy. Slavnostní přípitek si všichni náležitě užili, zbývalo jen rozdat růže učitelkám, kuchařkám, školnici *Aleunce*, třídní učitelce pak děti navíc přidaly krásný dárek. Na závěr společná fotka, v pátek pro vysvědčení a nezapomenutelný školní rok 2019/2020 končí.

Přejeme páťákům, aby se jim po prázdninách v jejich nových školách dařilo a líbilo tak, jako v té toušeňské, na kterou budou jistě po celý život v dobrém vzpomínat! ■

Pan starosta servíroval nealko

Žáci se loučili s paní učitelkou

Letní setkání baráčníků

Před vypuknutím pandemie koronaviru se toušeňští baráčníci stihli naposledy sejít na rychtě ještě na samém začátku března, poté si museli na společné setkání počkat téměř čtyři měsíce, až do 28. června 2020. Šestnáct členů Obce baráčníků Lázně Toušeň se sešlo v příjemném prostředí zahrady manželů **Kučerových**. Rychtář *Jiří Kučera*, stejně jako tetička kronikářka *Mgr. Eva Kučerová*, všechny srdečně přivítali, spolu se členy Obce baráčníků pozvání přijal také *Ing. Miloš Rada* se svou manželkou, kteří setkání zpříjemnili hudebním vy-

stoupením. Znamé české písničky za doprovodu banja si všichni rádi zazpívali spolu s nimi. Nechyběly písničky o Toušeni, ani baráčnická hymna. Jako vždy donesli baráčníci spoustu občerstvení, o nic nebyla nouze, stejně tak ani o dobrou náladu, která k setkání baráčníků neodmyslitelně patří. Jubilantům se popřálo k narozeninám, nezapomnělo se ani na ty, kteří měli svátek. Rychtář také předvedl všem nové hrníčky s toušeňskými motivy a představil novou knihu *Toušeň na starých pohlednicích*. Vydařilo se i počasí, které je v toto léto

Hostitelem byl rychtář Jiří Kučera (vpravo)

vrtkavé a nevyzpytatelné. V nedělní červnový podvečer bylo ale pod obrovským ořechem všem příjemně, první kapky deště se naštěstí spustily, až když už byli všichni doma. ■

Nálada byla družná

FBand

Na loňském Lázeňském létu se liberecká kapela FBand představila toušeňským posluchačům poprvé, líbila se, a tak si letos své vystoupení přijela s chutí zopakovat. V červnu se žádné akce kvůli koronaviru nekonaly, první akcí na nádvoří Skleněné vily bylo až právě vystoupení FBandu 11. července 2020. Letošní **Lázeňské léto** tím bylo zahájeno. Posluchači se sešli v hojném počtu, po koncertech se jim stýskalo a těšili se. FBand hrál písničky k tanci i posle-

chu. České i zahraniční hity všech možných žánrů, zvláště léta 60. – 80., všichni znali a rádi si spolu s kapelou zazpívali, přidala se i skupina svatebních hostů, kteří v ten den ve Skleněné vile byli přítomni svatbě a večer na nádvoří ještě poseděli spolu se všemi posluchači. Také tanečnicků se našlo dost a dost, všichni se výborně bavili. O občerstvení se postarala *Bc. Mirka Kořínková* s manželem a dcerami *Mirkou* a *Maruškou*. Kromě občerstvení byla také

FBand pod přístřeším – kdyby se rozpršelo

možnost zakoupit si zde hrníčky s toušeňskými motivy a knihu *Toušeň na starých pohlednicích*, čehož někteří návštěvníci akce rádi

využili. Počasí nebylo sice typické letní, ale všichni se spokojili s tím, že alespoň neprší a sobotní zábavný večer si náležitě užili. ■

Druhej dech

Kapela **Druhej dech Ládi Weyrostka** tentokrát přijela zahrát na Lázeňské léto konané na nádvoří Skleněné vily netradičně v pátek, 17. července 2020. Pohodovou atmosféru ani ne po hodině hraní narušily kapky deště, přítomné pořadatele to ale nevyvedlo z míry a s pomocí návštěvníků, členů kapely a starosty městyse byly během chvilky postaveny stany, které všech-

ny přítomné bezpečně před deštěm ochránily. Zábava mohla nerušeně pokračovat, déšť naštěstí netrval dlouho, takže i tanečníci se mohli vrátit na „parket“. Všechny přítomné, mezi nimiž kromě domácích nechyběli ani lázeňští hosté či věrní příznivci Druhého dechu z Čelákovic, potěšila také *Mgr. Liduška Černá*, která si s kapelou s chutí zazpívala několik písniček. Ob-

Láda Weyrostek a jeho kapela opět na domácí scéně

čerstvení, kterého bylo jako vždy dostatek, si vzali na starost manželé *Mgr. Věra* a *Vláďa Vrbíkovi* a *Věra Králíková*.

Akce se podařila a domů všichni odcházeli jako vždy s dobrou náladou. ■

text a foto Hana Němečková

Zájezd do Jeseníků

Vyjeli jsme ve čtvrtek 18. června 2020 velkým autobusem a všichni pro sebe měli dvojsedadlo. S novým termínem neměla většina lidí problém, ostatní místa se doplnila.

Prvními zastávkami byly zámky v *Kostelci nad Orlicí* a *Velkých Losinách*, kde byl oběd a možnost exkurze do Muzea papírenství. A pak už rovnou na ubytování v *Lipové-lázních* do penzionu Lipanka.

Druhý den jsme po snídani vyrazili na zámek *Jánský vrch* v Javorníku. Cesta to není dlouhá, ale naším velkým a vysokým autobusem se o dost prodloužila. Zámek je zajímavý hlavně tím, že místo šlechty tam sídlili biskupové. Dalšími cíli byly *Konec světa*, *Račí údolí* a slavná dřevěná *Tančárna*. Na oběd jsme si dojeli do *Zlatých hor* a pak jsme ve

skanzenu rýžovali zlato. Pro dešť jsme vynechali procházku k Mechovému jezírku na Rejvízu, ten jsme jen projeli.

Třetí den jsme se vydali do *Karlovy Studánky* a do *Jeseníku*. Ani tentokrát Medard nepřál, ale *Karlová Studánka* je krásná za každého počasí. Vodopád byl bohatý vodou, léčivý pramen na ochutnání vyvěral, nakoupili jsme lázeňské oplatky různých chutí a vrátili se do Jeseníku na oběd a procházku městem v dešti. A pak jsme se shodli, že vody bylo dost a jeli jsme se usušit do penzionu. Povedlo se mi rozdělat oheň v kamnech v jídelně, udělat příjemné teplo, a všichni jsme se usušili. Perličkou dne byla ještě cesta do místního Mio baru na jahodový tatarák. Skoro nikdo neodolal a někdo si dal i dva-

Toušeňští ÚČASTNÍCI ZÁJEZDU u deštivého cíle

krát. Večer jsme opékali buřty namísto v ohni jen v troubě, k tomu pili čepované pivo Huhňák a u kytary *Jiřiny Hanušové* jsme poseděli a dlouho zpívali.

Neděle už byla dnem odjezdu. Sice stále pršelo, ale přesto jsme se jeli podívat na honosně opravené *Priessnitzovy lázně*. Někteří odvážní šli i hlouběji dovnitř, ostatní jsme si nakoupili léčivé čaje

a masti ve vstupní hale. Na rozloučenou s Jeseníky jsme se zastavili v *Branné* na vyhlášené trubičky. Mimo zastávku na oběd jsme zastavili až u zámku *Doudleby*, kde jsme měli překvapivě milou prohlídku.

Domů jsme přijeli sice promoklí, ale plni dojmů z Jeseníků, kam by se prý většina ráda znovu vrátila. ■

Bc. Miroslava Kořínková

Naděje na rekonstrukci sokolovny

Rekonstrukce místní sokolovny je jedním z žhavých témat, což je pochopitelné. V sokolovně se děje řada důležitých akcí a její prostor nezbytně patří k Toušeni. V předchozím Floriánu bylo připomenuto, že sokolovna slaví sto let. Sto let je využívána a poměrně dosti vytěžována. Je tedy nejvyšší čas jí to splatit rekonstrukcí.

Tělocvičná jednota Sokol Lázně Toušeň podala v minulém roce žádost o dotaci na MŠMT a po různých peripetiích jí byla dotace přislíbena. Zbývalo jen dodat několik rozpracovaných detailů dat. A pak najednou přišel 12. březen 2020, s ním nouzový stav a karanténa. Napětí situace se zvyšovalo s požadavkem závazného data kolaudace. Tato hrozba každým

zdržením a zdlouhavým vyřizováním ze strany MŠMT stále rostla.

Sokolové přesto dále pokračovali na přípravě výběrového řízení. Ve chvíli, kdy přišlo vládní opatření, nařizující zákaz setkávání více osob, začalo jít do tuhého: sokolovnu by bylo třeba urychleně vyklidit, a jak všichni víme, to není akce pro

Sokolové slavili 100 let, foto HN

pár lidí na jeden víkend. Nouzovým stavem se začalo komplikovat i samo výběrové řízení. Následovala konzultace s MAS Střední Polabí, jež přislíbila administraci dotace, a pak telefonáty všemi směry o možnosti posunout kolaudaci. MŠMT by souhlasilo, kdyby nebylo jiné situace: MŠMT vypisovalo takovou výzvu letos naposledy a od příštího roku ji bude vypisovat Národní sportovní agentura.

Na doporučení MŠMT jsme tedy horečně přípravy přerušili a rozhodli jsme se počkat na výzvu novou. Dle vyjádření MŠMT má toušeňská sokolovna skutečně velikou šanci na získání dotace i za nových okolností. V situaci, kdy řada subjektů ze stejného důvodu spojeného s omezeními v době koronaviru od dotace též odstoupila, nám bylo doporučeno počkat si a nevrhat se do neřešitelných problémů.

Téměř všechny dokumenty jsou již nachystány a postupně nově aktualizovány. Ihned, jakmile Národní sportovní agentura vypíše výzvu na dotace, sokolové budou připraveni. Rekonstrukce sokolovny zůstává tedy dále v plánu, jen se

posouvá v čase.

Nicméně, vzhledem k délce zpracovávání žádostí můžeme ještě plánovat některé tradiční akce. Informace budou upřesňovány podle aktuální situace. ■

Bc. Jana Hadrboľcová

Medaile Župy Barákovy

Zápská Noc kostelů

Toušeňská noc kostelů přilákala navečer 12. června otevřenými dveřmi letos bez programu jen několik návštěvníků. Zato v Zápech, kam naši praprapra-rodíče chodívali do kostela až do roku 1852 a kam byli pohřbíváni zemřelí Toušeňané až do roku 1879, program noci kostelů přilákal řadu návštěvníků i naopak od nás.

Při vstupu do zápského kostela **svatého Jakuba Staršího** návštěvníky uvítal pan *Vít Herynek* a dál si pak příchozí mohli kostel prohlédnout sami. Kdo chtěl, usedl do barokních lavic a za zvuku reprodukováné hudby obdivoval zdobení kostela nebo poznával na připravených obrázcích světce podle jejich atributů. Zvědaví návštěvníci mohli po úzkém točitém schodišti vystoupat až na kůr k zakrytým varhanám. Zájemce pan *Herynek* doprovodil do márnice, odkud bylo možné nahlédnout i do kostnice, kam se ukládaly ostatky ze zrušených hrobů a z nálezů z okolních polí.

Na závěr ještě každý vylezl po dřevěných schodech zvonice a prohlédl si dva zápské zvony. Větší zvon Panny Marie z konce 18. století s reliéfem staroboleslavského Palládia a menší, starší umíráček, pravděpodobně ze 14. století. Zatímco na velký zvon jsme si zazvonit mohli, ten malý zůstal potichu.

Děkujeme tímto za možnost nahlédnout do míst, která běžně k vidění v kostele nejsou. ■

Zápský kostel svatého Jakuba Staršího

Zdobení oltář

Nahlédli jsme i do kostnice pod márnicí

Ten, kdo si chce z blízka prohlédnout dominantu Záp, musí vystoupat od Zápského potoka po pískovcových schodech vedoucích podél hřbitovní zdi až k barokní hřbitovní bráně. **Kostel svatého Jakuba Staršího** se nachází ve středu starého hřbitova s náhrobky z 18. a 19. století. První zmínka o zápském kostelu je z roku 1329. V roce 1750 byl kompletně přestavěn v barokním slohu, pravděpodobně podle plánů Kiliana Ignáce Dientzenhofera. Na kůru jsou funkční varhany z počátku 19. století zchovalé v téměř původní podobě. Ke kostelu patří i barokní márnice s kostnicí v severním rohu hřbitova a kamenná renesanční zvonice se dvěma zvony jižně od vstupní branky.

Zvonice

Zvon Panny Marie

text a foto Javorkovi

Toušeňský meč Vikingů

Detail Toušeňského meče - originál

Detail Toušeňského meče - rekonstrukce

Po dlouhé přípravě a navzdory koronaviru, se nám společně s týmem předních odborníků podařilo připravit plánovanou výstavu **Příběh meče**. Výjimečný nález raně středověkého meče z Lázní Toušeně, který v našich zemích nemá analogii, Vám bude v originále představen ve Výstavní síni Městského muzea v Čelá-

kovicích od **11. července do 20. září 2020**.

Dernisáž výstavy, spojená se křtem stejnojmenné publikace *Příběh meče* a vyhlášením vítěze literární soutěže, proběhne 19. září 2020 od 10:00 do 12:00.

Jste všichni srdečně zváni. [více již Florián 2017/5-6/1+6] ■

Městské muzeum v Čelákovice

Věžní hodiny na budově základní školy v Lázních Toušeni

Ohlédnutí

Historie těchto věžních hodin je stejně dlouhá jako historie toušeňské školy: le-topočet 1892 zdobí nejen jižní fasádu školní budovy, ale také hodinový stroj vyrobený známou firmou **Ludvík Hainz Praha**. Toušeňský stroj má pořadové číslo 164 a pro naši obecní školu byl pořízen za 500 zlatých. Bylo to hodně, nebo málo? Můžeme to porovnat s ostatními náklady, které jsou uvedeny ve školní kronice: „Náklady na novou školní budovu v roce 1892 vystavenou a její zařízení:

1. Náklad na vlastní budovu školní obnášel 17.570 zl.
2. Přístavba, totiž dřevník, komora, zdě, ploty, studna stály 3.239 zl.,
3. Za nový školní nábytek bylo vydáno 1.050 zl.
4. Hodiny věžní, koupené z továrny L. Hainze v Praze stály 500 zl.
5. Stavební místo od obce Toušeně na výměře 248 3/4 sáhů čtverečních à 2 zl koupeno za 497 zl. 50 kr.

Úhrnem 22.856 zl. 51 kr.“

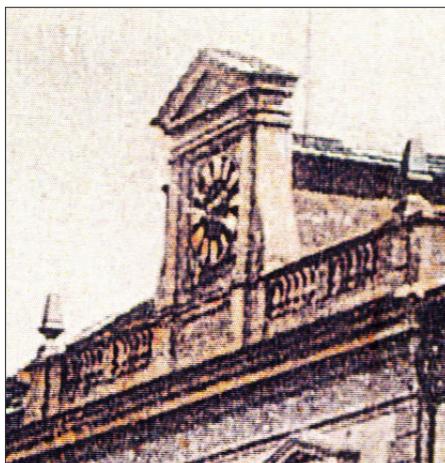
Investice 500 zlatých tedy malá nebyla, ale určitě není třeba litovat. Už několik generací slyšelo a nadále uslyší příjemný zvuk odbíjení hodin, který má své kouzlo. Kolikrát za celou dobu jejich chodu zaznělo „čtvrť“, „půl“, „tři čtvrtě“, „celá“ – a „kolikátá“ –, to už nikdo nespočítá. Za 128 let to byly statisíce úderů kladívek na cimbály. Hodinový stroj umístěný

Podpis slavné pražské firmy L. Hainz

V roce 2006 obdivoval hodinový stroj i kardinál Miloslav Vlk, foto Jaroslav Špaček

Hodiny v detailu z pohlednice poslané v roce 1903

na půdě školy musel ovšem být denně natahován – možná učiteli, většinou asi školníkem, později školnicemi a v posledních 16 letech současným ředitelem školy Mgr. Martinem Černým, který jejich funkci věnoval nemálo svého volného času s velkou trpělivostí. Postupně bylo potřeba drobných i větších oprav, aby chod hodin zůstal nepřerušen. Ne vždy však bylo možné hodiny denně ručně natahovat, přibývaly i poruchy, k jejichž odstranění byl potřeba odborník. Přišly dny, kdy hodiny neodbíjely, a nakonec se zastavily zcela. Poslední dva roky zůstaly jejich ručičky stát na jednom místě.

Orlojníci

Při plánování rekonstrukce školy bylo zřejmé, že bude potřeba zrestaurovat i starý hodinový stroj, aby mohl dál měřit čas. Po projednání v zastupitelstvu oslovil starosta městyse Ing. **Luboš Valehrach**, MBA, výběrovým řízením nalezenou a zároveň nanejvýš povolovanou firmu: akademického sochaře **Petra Skálu** ze Sadské, restaurátora věžních hodin s restaurátorskou licencí Ministerstva kultury ČR, správce Staroměstského orloje a soudního znalce v oboru věžních hodin. Ten spolupracuje s dalším odborníkem **Janem Markem**, DiS, z Turnova, vyučeným hodinářem a absolventem SUPŠ v oboru rytec kovů a Vyšší odborné školy tamtéž v oboru restaurování hodin a hrací mechaniky, a taktéž s licencií Ministerstva kultury ČR pro restaurování kulturních památek. Oba s nejvyšší odborností pečují o vzácné hodinové stroje na mnoha místech naší republiky. A právě tyto dva odborníci na slovo vzatí vdechli nový život i vzhled věžním hodinám naší školy.

Je deštivé páteční dopoledne 19. června 2020, věžní hodiny na budově základní školy odbíjejí 10 hodin. Po dlouhých měsících ticha budou nyní dál svým rytmem opět pravidelně oznamovat čas tak, jak se tomu dělo od doby, kdy sem byly umístěny.

Firma Hainz

Nádherný hodinový stroj vyrobila již zmíněná firma Ludvíka Hainze, založená v roce 1836 v Praze a obnovena 1.3.1994. „L. Hainz spol. s r.o.“ je přímým pokračovatelem původní firmy, která je od svého založení rodinnou firmou s výhradně českým kapitálem. Sídli v Lysé nad Labem. Od roku 1865 pětkrát provedla generální opravu Staroměstského orloje, naposledy v roce 2018 a stará se o jeho nepřetržitý chod. Od roku 2009 je to právě ak. sochař **Petr Skála**, kdo o proslulý orloj pečuje. Firma L. Hainz spol. s r.o. se stará jen v Praze o dalších 80 věžních strojů, mezi něž patří například i ten v Klementinu, nebo věžní hodiny v chrámu sv. Mikuláše.

Orlojníci Jan Marek, DiS (vlevo) a ak. sochař Petr Skála (vpravo)

Rekonstrukce

Generální rekonstrukce toušeňských věžních hodin si vyžádala dlouhé měsíce trpělivé práce. Oba pánové si ale pochvalovali, že toušeňský hodinový stroj byl v dobrém stavu a nikdy nebyl poškozen nepatříčnými zásahy.

Samotné restaurování mohlo začít až po opatrné demontáži a převozu celého stroje do atelieru: prvním krokem po rozebrání všech komponent bylo rozpuštění nečistot v roztoku louhu sodného, poté odstranění koroze ve slabém roztoku kyseliny citrónové a následovalo ruční mechanické čištění všech dílů, renovování čepů, ložisek, nátěry proti korozi atd. atd.

Hodinový stroj je po rekonstrukci doslova krásný

Historická a moderní technika

Tohle nezasvěcený nepochopí

Kladívko je spíše kladivo

Protože se ale stavebními úpravami střechy a celé půdy školy přeměnila dosavadní půda na prostory, které budou sloužit výuce, nebylo možné ponechat hodinový stroj na jeho původním místě a těžká závaží pohonu hodin zavěšená na ocelových lanecích nechat v prostoru, kde se budou pohybovat děti. Skříň s hodinovým strojem byla proto po zrestaurování přemístěna ke stěně za ciferníkem a celý závažový pohon hodin včetně jeho automatického natahování byl složitě poskládan do malého prostoru původní hodinové skříně pod zrestaurovaným hodinovým strojem. Toto řešení je zcela unikátní a bylo vyvinuto právě pro touseňské hodiny.

Také hodinová skříň včetně originálních skleněných tabulek v jejich dvířkách zůstala původní a po zrestaurování je neuskutečně krásná. Hodinový stroj je nově ve skříni nasvícen, aby i v šeru byla vidět jeho jedinečnost.

Nová řešení

Staré hodiny ze školní půdy jsou jako vyměněné, skříň s hodinovým strojem má nyní svoje vlastní místo na nově vybudované chodbě, kde v nejvyšším patře školy vynikne jejich nádhera a nebude tak, jako po 128 let před tím, ukryta jen pro vyvolené návštěvníky půdy.

Na pohlednicích školy z počátku století je vidět ciferník tmavý s patrně zlacenými ručičkami a římskými číslicemi, my pamatujeme ciferník bílý s ručičkami a číslicemi černými. Při zrestaurování byla ciferníku vrácena opět původní černá barva a číslicím i rafičkám určena barva bílá.

Také původní ocelové cimbály sloužící k odbíjení hodin a jejich čtvrtí bylo nutné přemístit z původního místa, které bylo venku na podélném hřebeni střechy, na hřeben nad nynějším umístěním stroje, což přineslo nemálo komplikací.

Zcela novou, již zmíněnou částí, která je ukryta za dvířky skříně, je automatický elektrický natahovací stroj natahující dvakrát za hodinu závaží a také systém, který udržuje na hodinách stále přesný čas. Obě tato zařízení jsou konstruována jako přídatná, tudíž dovolují zachovat celý historický hodinový stroj v pů-

Orlojníci s reportérkou Hanou Němečkovou – vlevo Jan Marek, DiS, vpravo ak. sochař Petr Skála, foto Mgr. Martin Černý

vodním stavu bez zásahu do jeho originální konstrukce. Automatické synchronizační zařízení udržuje věžní hodiny ve stále přesném chodu a odstraňuje nutnost je neustále seřizovat tak, jako se to dělo po celou dosavadní dobu jejich existence. Nyní jsou hodiny dvakrát denně seřizovány podle řídicích elektronických hodin, které s absolutní přesností poskytují časový údaj přijímáním časového kódu vysílaného dlouhovlnným vysílačem ve Frankfurtu n. M. Zařízení pracuje automaticky a nevyžaduje žádnou údržbu, jeho funkčnost není poškozena ani dlouhodobým výpadkem elektrického proudu. Nastavení věžních hodin na letní čas a zpět na čas středoevropský se rovněž provádí automaticky.

Teplota srdce

Děkuji řediteli školy Mgr. Martinu Černému za možnost strávit delší čas s oběma pány orlojníky při jejich práci na uvádění věžních hodin do chodu. Bylo mi nesmírnou ctí je sledovat a vidět souhru, kdy jim

Ciferník před rekonstrukcí 2019

Hodinový stroj je opět ve své úhledné skříni

vše „šlapalo jako hodinky“, vidět, jak svou práci dělají s láskou a velkou zodpovědností. Zprovoznění stroje ve škole byla už jen třetina na dortu jejich několikaměsíční trpělivé práce v atelieru. Hodiny se konečně rozešly a byl krásný pocit slyšet pravidelný zvuk kyvadla. Kyvadla, jehož nadčasová krása udivuje. Tik tak... „60krát za minutu“, říká ak. sochař Petr Skála, „tak, jako tep srdce v klidu.“

Přejme si, aby nám hodiny odbíjely jen časy klidné a šťastné. ■

text, foto na titulní straně a neoznačená foto z této dvoustrany Hana Němečková
předsedkyně komise kulturní a spolkové

* Za 128 let i s dny v přestupných rocích to mohlo být kolem 18 000 000 úderů, ale skutečnost bude o něco nižší, protože o prázdninách a tu a tam i jiný hodiny neodbíjely.

Loučení se školou

Můj největší zážitek v ZŠ Toušeň

Pro sebe i pro čtenáře Floriána napsali žáci 5. třídy, kteří naši školu opouštějí. Třídu vedla paní učitelka Mgr. Daniela Švejdová.

Matyáš Kodera

Se třídou jsme jeli na spoustu sportovních akcí. Jeli jsme na vyběhovou a McDonald cup. Víc mě bavila vyběhová. Ve čtvrté třídě jsme byli třetí. A ve třetí třídě jsme byli čtvrtí. Na McDonaldu cupu jsme ve čtvrté třídě byli šestí hned za Kamenkou. Zbytek třídy nám hodně fandil. Jsem smutný, že v páté třídě nejedeme na žádnou sportovní akci. Už se těším na druhý stupeň, protože tam bude taky hodně sportů. Já se hlásím na sportovní školu do Brandýsa nad Labem, a kdyby to nevyšlo, tak půjdu na Kamenku. Sportovní akce se školou mě bavily. Hodně rychle mi to uteklo, pamatuji si, jak jsem byl v první třídě na McDonald cupu. Potom když jsem přišel do školy, tak mi všichni gratulovali.

Petr Vacek

Do školy jsem přišel z Broumova. Už na začátku to vypadalo, že jsem zlobivý. Sem jsem přišel z druhé třídy do třetí. Mé průšvihy by zajímaly sto procentně každého. Rozbil jsem hodiny. Málem jsem rozbil lustr. Pak jsem dostával všelijaké poznámky. Zapomínání úkolů a tak dále a tak dále. Pral jsem se s kamarády. Na začátku jsme rozbíjeli hračky. Zlobili jsme v divadle. Chovali jsme se neslušně a neposlušali jsme. Ale teď trochu odbočíme od průšvihů. I bez nich jsem si to tady užil hodně. Jezdili jsme na spoustu výletů. Chodili jsme často do knihoven, divadel a do kin. Na toušeňskou školu budu vzpomínat v dobrém.

Nečekal bych, že poslední rok na toušeňské škole bude tak zvláštní. Kvůli pandemii jsme nemohli 75 dní do školy.

Natálie Chvátlinová

Jsem ráda, že chodím do toušeňské školy, s ostatními spolužáky pořádáme různé akce: například besídku, Mikuláše, pasování prvňáčků na čtenáře a rozlučku. Se školou jsme jezdili na výlety například: do Brandýsa, do

Prahy a do Čelákovic. V toušeňské škole jsem si našla spoustu kamarádů. Se školou taky jezdíme na školu v přírodě. Na školu v přírodě jsme jezdili každý červen, tam jsme chodili na výlety plnili jsme úkoly. V lese jsme stavěli domky. Každý večer jsme zpívali u ohně, kde jsme si i opékali buřty. Na školu v přírodě jsem se vždy těšila.

***Rozbil jsem hodiny.
Málem jsem rozbil lustr.***

Anastázie Chybová

V páté třídě jsem toho zažila hodně. Některé vzpomínky jsou dobré, některé zase špatné. Dobré: strašení dětí na mikulášskou a dělání vánoční besídky. Špatné: začátek roku ve Skleněné vile a být celé dny doma kvůli karanténě. Na žádný z těchto zážitků jen tak nezapomenu. Jen je mi líto, že není škola v přírodě, na tu jsem se hodně těšila. Těšila jsem se nejvíce na to, že jsem měla být kapitán. Alespoň je rozlučka. A po ní přespávačka. Školu v městysi Lázně Toušeň mám hodně ráda. Vůbec nechci na ZŠ Kamenka v Čelákovcích. Nechci se rozloučit s kamarády a učiteli.

Filip Vomastek

Nečekal bych, že poslední rok na toušeňské škole bude tak zvláštní. Kvůli

Na toušeňskou školu budu vzpomínat...

pandemii jsme nemohli 75 dní do školy. Když nám paní učitelka řekla, že vláda zrušila školu, hodně jsme se radovali. Ale to radování bylo zbytečné, protože učit se doma na on-line výukách bylo někdy dost těžké. Ale všechno jsme zvládli. Konec školního roku už naštěstí trávíme ve škole a po přijímacích můžeme hodnotit, jaké ty roky ve škole byly. Já teď nejvíce vzpomínám na 4. třídu, kdy nám poslali pozvánku na čelákovické atletické závody. Byli jsme velmi překvapeni, protože naše škola se takových závodů nikdy předtím nezúčastnila. Nejdříve paní učitelka vybrala děti, které budou závodit a určili jsme si disciplíny. Když jsme přišli na stadion, šli jsme se uvítat se soutěžícími a s pořadateli. Také jsme, jako na olympijských hrách, šli ve velkém pochodu a nesli transparent s názvem ZŠ Lázně Toušeň. Začínali jsme hladkou šedesátkou, tu jsme s přehledem vyhráli. Potom nás čekal skok do dálky, také s úspěchem. I štafeta se nám povedla, a tím jsme si ukořistili hodně bodů. Nakonec jsme se jako škola umístili ve všech disciplínách na

Pátáci s panem starostou, s panem ředitelem a s paní třídní učitelkou

bedně. Nikdo nečekal, že to celé vyhraje. Měli jsme všichni velkou radost! Hlavně musíme poděkovat naší paní učitelce, že nám účast v soutěži tak pěkně zařídila. Bez ní bychom se tak nevybičovali a nepředvedli.

Tomáš Hurych

V první třídě jsme se vydali na náš první výlet, tam mě pokousal nějaký brouk. Štěstí že s sebou paní učitelka měla chlazené pití. Ihned jsme volali. Ně sanitku, ale mého tátu. Ten den jsme šli na vyprávění o večerníčku. Bylo to super. Tak ve třetí třídě to bylo zajímavé, dříve jsme měli takové kostky a ty jsme přeskakovali a nesundali jsme židle. A já jsem se rozebíhal a jedna židle na mě spadla. Takže jsem se rozbřechel a nevěděl jsem, že mám rozseklou hlavu. Takže jsem se rozbřechel ještě víc když jsem zjistil, že mám rozseklou hlavu. A zase jsme volali mého tátu. A pár měsíců na to jsem dostal na Ještědu angínu. A proto jsme už zase volali mému tátovi. Ale horší než angína byl pocit, že jsem se málem po třetí dostal na Ještěd. Zase nic. A ve 4. třídě mě pobodaly vosy. 3 vosy. Ale tentokrát jsme mému tátovi nevolali, protože to bylo drobné zranění. Ale i pár dalších dětí pobodaly vosy. Kdyby se rozdávaly ceny za největší počet zranění na téhle škole, tak bych byl první kandidát. ☺

Paní učitelka se těšila z dárků

Hana Vítová

Za celých pět let jsme byli na spoustě školních i třídních akcí. Mezi nimi byly návštěvy divadel. Ty by se daly rozdělit do dvou hlavních skupin, na ty, při kterých jsme se jenom dívali a na ty, kde jsme chodili i do zákulisí a hráli různé hry. Například Stavovské divadlo jsme si prohlédli doslova od sklepa po půdu. Viděli jsem kulisy, provaziště, byli jsme se podívat i pod jevištěm. Také jsme si mohli vyzkoušet, jaké je to být hercem. Se školou jsme byli i na jedné operce – jmenovala se Jeníček a Mařenka. A to není vše. Neviděli jsme totiž jen představení v divadlech. Některé divadelní hry

se totiž odehrály na škole v přírodě, kde si každá třída připravila divadlo a potom ho všem ostatním spolužákům předvedla. Nejvíce se mi líbilo, jak jsme hráli Sněhurku a tři trpaslíky. Byli jenom tři, protože jsme nebyli na škole v přírodě kvůli nemoci všichni.

Martin Fuchs

Do školky jsem přišel a nikoho neznal. Můj školkový kamarád byl Ríša Kužel. První třída byla změna super kamarád byl Filip Wczolek. V druhé třídě jsem to táhnul s Tobiášem Vitákem, který pak přestoupil do jiné školy. Do třetí třídy nastoupil Pěťa Vacek, a je to můj nejlepší kamarád až do teď. No a občas... naše dvojka stojí zato.... Také mám super kamarády kluky ze čtvrté třídy. Fajn holka je naše Ála. Kdykoli mi poradila a pomohla, Ali, dík! Velké díky Vám, paní učitelko Švejdrová. Pane řediteli, matika je fuška. A na flétnu paní Černá, no zahraju tak Skákal pes.

A ve 4. třídě mě pobodaly vosy. 3 vosy.

Alena Potočiarová

Být páťákem je celkem dobré. Jsem jedna z nejstarších. Musím si to ale užít, protože půjdu na Gymnázium Josefa Svatopluka Machara, kde budu skoro nejmladší. Až nastoupím na gympl, tak se mi bude stýskat po kamarádkách. S Háňou jsme byly kamarádky už od školky, i když každá z nás chodila do jiné školky. S Áďou jsem se potkala až ve škole. Seznámila mě s ní Háňa. Pak jsme se s Áďou staly nejlepší kamarádky. Tento rok byl nejtěžší hlavně kvůli koronaviru. Dostávala jsem hodně úkolů od paní učitelky a ještě k tomu jsem se musela učit na přijímačky. Hodně jsem se těšila, až to bude za mnou. Jsem ráda že jsem se dostala na gympl. Bylo to těžké, ale dostala jsem se tam i s Háňou a budeme chodit dál do stejné třídy. Ve škole se mi lépe pracovalo než doma. Jsem ráda že jsme se mohli vrátit zpátky do školy.

Žákyně páté třídy se těší na nealko přípitek

Denis Spálenka

DO ZŠ V LÁZNÍCH TOUŠEŇ JSEM NASTOUPIL V LEDNU 2016. MOJÍ TŘÍDNÍ UČITELKOU JE PANÍ DANIELA ŠVEJDOVÁ. V PRVNÍ TŘÍDĚ SE MI LÍBIL. NEJRADĚJI JSEM JEZDIL SE ŠKOLOU NA VÝLETY. V PLANETÁRIU A V KINĚ A V DIVADLE. BUDE SE MI STÝSKAT PO KAMARÁDECH.

Nejvíce se mi líbilo, jak jsme hráli Sněhurku a tři trpaslíky.

Adéla Kronovetrová

Se třídou jsme zažili mnoho zážitků a výletů, např. jsme pravidelně chodili do knihovny v Čelákovících. Chodili jsme pěšky podél Labe. Pokaždé jsme měli jiné téma např. Vánoce Josefa Lady, Miloš Macourek, bajky nebo večerníčka. Také si můžete v knihovně půjčit knížku. Nechodili jsme jen do knihovny, ale v Čelákovících jsme navštívili i výstavu hub a včel. Na začátku páté třídy jsme se učili ve Skleněné vile, protože se opravovala střecha školy. Ve vile jsme měli třídu v hezké oranžerii. Tam jsme se moc neučili, spíš jsme chodili na výlety a plnili jsme soutěžní úkoly. Šli jsme do Vlastivědného muzea v Brandýse, také jsme šli na Hasíka. Pak jsme měli prohlídku zámku v Brandýse. Poslední tři vysvědčení jsme dostávali mimo školu. Jedno vysvědčení jsme dostali v divadle Dlouhé. Druhé a třetí vysvědčení jsme dostali v kině v Brandýse. Planetárium bylo také super. Bylo tam spousta věcí. Ukazovali nám tam i různá souhvězdí. ■

foto Hana Němečková

Hůrka, cesty, mapka a datování

V minulém čísle přinesl Florián příspěvek historika brandýského muzea Mgr. *Martina Hůrky* Dávné cesty do Toušeně. Autor prokázal hluboký vhled do historického vývoje Toušeně a seznámil čtenáře s řadou ne zcela běžně dostupných údajů. Navzdory řečenému bych si dovolil doplnit několik drobných podružností.

Polská cesta

Hlavně bych rád Hůrkou slovy přesně popsany průběh **polské cesty** (zvané též *náchodská, kladská* či *slezská*) mezi Toušením a Satalicemi názorně představil čtenářům pomocí současné mapy tak, aby bylo zjevné, kde se v Toušení sbíhaly obě její větve. Nejlépe jejich souběh spatříte, postavíte-li se zády k výraznému domu (bývalá Davídkova či Choděrova restaurace) vedle autobusové zastávky U Davídků ve směru na Brandýs nad Labem. Před sebou máte zastávku pro opačný směr a pohlédnete-li mírně vlevo, uvidíte silnici přes koleje, která dnes slouží také jako cyklostezka do Prahy. Název ulice v linii této cesty (Pražská) je všeríkající – jde o jižní (**modrou**) větev polské cesty, která pokračovala jižně mimo Stránku (dnes součást Záp) a směřovala k jižní části Svémyslic a dále přes Dehtáry k jižnímu cípu Radonic, kde se spojovala s větví severní, a pokračovala do Satalic a přes Prosek do Prahy. Severní větev (**červená**) se od rozdělení s jižní na okraji Radonic ubírala směrem na Ostrov (dnes součást Záp) a přes Zápy dospěla k Toušení. Vrátime-li se na východní stanoviště U Davídků, pak severní větev uvidíte, pokud stočíte pohled lehce doprava – je jí úvozová cesta na západním okraji Toušeně.

Lipská cesta

Zapíchnete-li zrak přímo do asfaltu před vámi, uvidíte silnici v linii bývalé **lipské cesty (zelená)**, která Toušením procházela od Brandýsa nad Labem na Čelákovice (dnešní Hlavní ulice). Tu Hůrka považuje za mladší než polskou, možná až novověkou. Myslím, že problematika datace této cesty je složitější. Je pravda, že lipské veletrhy i samo označení lipská cesta jsou až raně novověké. Pokud si ale pozorně prohlédnete průběh této cesty (přehledně je zakreslena v Müllerově mapě Čech z roku 1720), zjistíte, že v části od Kolína přes Čáslav, Německý (dnes Havlíčkův) Brod, Jihlavu a Znojmo na Vídeň je „totožná“ se starou *haberskou (jihlavskou)* stezkou, o jejíž existenci již v 10. stol. panuje mezi badateli shoda (vý-

raz totožná je nadnesený, konkrétní průběh cest a hlavně intenzita jejich využívání se v průběhu času měnily). Též na opačné straně *lipské cesty* lze úsek od Budyně nad Ohří přes Lovosice a Teplice do Saska považovat za součást staré *srbské (chlumecké)* stezky, datované stejně jako *haberská*. Obě tyto cesty vycházely z Prahy.

Zbývá datace úseku mezi Budyní nad Ohří a Kolínem. O části od Toušeně přes Brandýs nad Labem, kolem Kostelce nad Labem přes Chlumín a Sazenou do Budyně nemohu z důvodu neznalosti říci nic bližšího, než že minimálně úsek mezi Toušením a Kostelcem fungoval nejpozději ve 13. stol., kdy u něj byl založen Kostelec nad Labem (poblíž kostela sv. Martina, avšak ve 14. stol. byl Kostelec znovu vysazen již v místě dnešního centra) a na přelomu 13. a 14. stol. i Brandýs nad Labem (přes řeku naproti Staré Boleslavi v těsném sousedství starších osad Vyšší a Nižší Hrádek). Cesta od Toušeně k Hrádkům a přes brod do Staré Boleslavi je jistě ještě mnohem starší (nejpozději 9. – 10. stol.). Nahlédneme-li na zbývající úsek cesty mezi Toušením a Kolínem optikou archeologie, lze říci, že zdejší slovanské

osídlení patří k nejstarším na našem území vůbec. V Pošembeří byla vybudována patrně nejstarší středověká hradiště u nás, počátky Doubravčic, Tismic či Klučova jsou kladeny již do 7.-8. stol., nepatrně mladší je osídlení v katastru Kounic a Poříčan. Též osídlení Kolína je doloženo již v polovině 9. stol. Vzhledem k dataci toušeňského hradiště patrně již do poloviny 8. stol., považuji za krajně nepravděpodobné, že by od něj nevedla jihovýchodním směrem do hustě osídleného Pošembeří a dál ke Kolínu cesta.

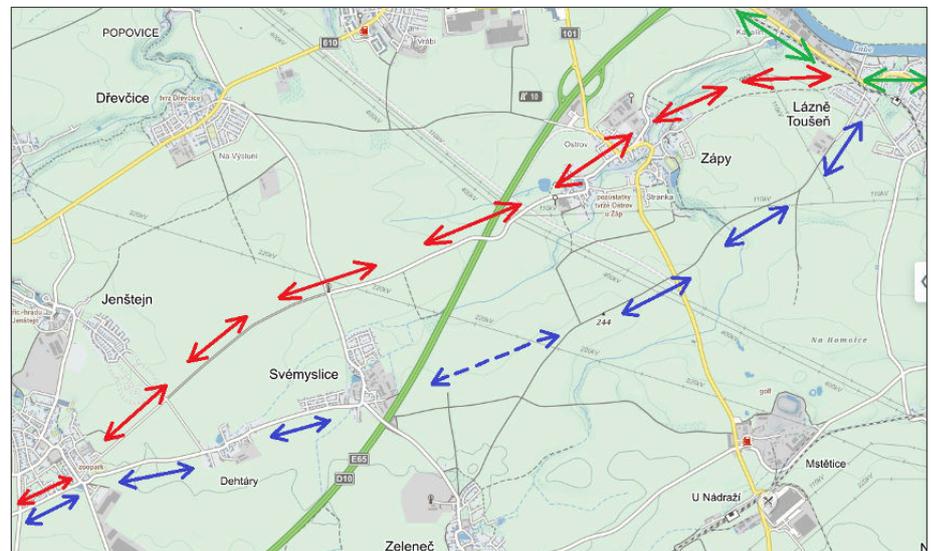
Starší základ cesty?

Lze shrnout, že *lipská* cesta jako obchodní spojnice Vídně a Lipska fungovala jistě v raném novověku (16.-18. stol.). Avšak její dílčí úseky na našem území sloužily nejpozději v vrcholném (13. stol.), ale spíše již v raném středověku (6.-12. stol.), některé v 10. stol. a úsek Toušeň – Pošembeří snad už v 8. stol. Otázkou je, zda základem těchto dílčích úseků nebyla existence **ještě starší** obchodní cesty směřující podél Labe ze Saska do středního Podunají. Ať už je tato cesta pravěká či až raně novověká, „Toušeňané“ chodili minimálně po části dnešní Hlavní ulice již v 8. stol. ■

Jan Hergesell

Ústí obou větví polské cesty – jižní (Pj) a severní (Ps) do lipské cesty (L), foto Martin Javorek

Dvě větve polské cesty – severní (červená) i jižní (modrá) a cesta lipská (zelená), mapa: seznam.cz

Kabelínské údolí

Loňský požár (21. 3. 2019), letošní uzávěra mostku (14. 4. – 14. 10. 2020) a tragická dopravní nehoda na přilehlém železničním přejezdu (23. 6. 2020) směřují pozornost k mlýnu, který stojí těsně při západní hranici toušeňského katastru. Kdysi samota, dnes při silnici s autobusovou zastávkou a při železniční trati má i pro nás zajímavou historii. Pro čtenáře Floriána ji připravil Mgr. **Martin Hůrka**, historik Oblastního muzea Praha-východ.

Potok

Mlýn nazývaný *Kabelín* leží na potoce, kterému se říká *Kabelínský* či oficiálně *Zelenečský*. Vzniká spojením několika potůčků či svodnic v Zápech, a to vlastního *Zelenečského potoka* (s pramenem v Zelenči), *Svěmyslické svodnice* (s prameny nad Svěmyslicemi a v Dehtárech) a *Ostrovského potoka* (ze čtyř studánek nad Ostrovem u zaniklé lokality Zípce). Ve všech místech, kde mají tyto vodoteče počátek, stojí nebo stávaly vesnice. Dnes se původní prameny nacházejí v některých případech ve fázi zániku a koryto jen jímá dešťovou vodu v době srážek. Při vzniku oněch vesnic však musely být schopny zásobit ves použitelnou vodou. Kvalita vody bývala patrně dobrá, alespoň to lze vyčíst ze zmínek v urbáři brandýského panství z roku 1651, kde se píše o využití potoka v *Kabelínském údolí* coby zdroje drobných ryb a raků.

Jelikož zdejší vodoteče jsou krátké a tím i méně vodnaté, bylo prospěšné co nejvíce vody zadržet pomocí drobných rybníčků a stavů, a to nejen před mlýny, ale i jinde, kde sloužily jako zásobárna vody pro dobytek pasený na přilehlých lukách, k chovu ryb a jako sádka. Několik rybníčků bývalo i v *Kabelínském údolí*. Největší byl rybník *Sum*. Přestože *Kabelínský potok* vodami nijak zvlášť neoplývá, mlely

na něm i jeho přítocích tři mlýny, všechny příslušné k Zápům.

Mlýn

Mlýn *Kabelín* se nachází nedaleko vtoku potoka do řeky Labe. Míval jedno kolo, které pohánělo soustavu na mletí mouky, a druhé kolo, jež dodávalo energii stoupě na výrobu krup (v Toušeni měl mlýn čtyři moučná kola, jedno stupně a pilu). První zmínka o mlýnu je z roku 1586, kdy *Kabelín* koupilo brandýské panství České královské komory od majitele Záp rytíře *Mikuláše Bryknara* z Brukštejna. První známí mlynáři byli před třicetiletou válkou: před 1592 *Pavel Kabelínský*, 1592 *Vávoř Markův*, 1595 *Matouš Houser*, 1597 *Václav Votava*, 1617 *Jan Antoš*. Za třicetileté války, v letech 1639-1640, byl *Kabelínský mlýn* vypleněn švédskou armádou, která přežívala v táboře vybudovaném u Staré Boleslavi, kde se údajně pohybovalo na 10 tisíc lidí (vojáků i doprovodného trénu). Mlýn zůstal pustý až do roku 1676, kdy se jej ujal *Jan Čížek*. *Kabelínský mlynář* byl „prost roboty“. Při misiích v roce 1762 byl zdejší mlynář zařazen mezi „podezřelé z kacířství“. *Kabelínský mlýn* byl proto prohledán a nalezeny „zakázané knihy“.

Další mlýny

Na konci *Kabelínského údolí* při okraji Záp pod kostelem sv. Jakuba Většího byl postaven mlýn, který dostal dle své polohy název *Podkostelní*. Někdy v 60. letech 16. století zde mouku mlel mlynář jménem *Jan*. O něm víme především díky soudnímu sporu mezi *Mikulášem Bryknarem* z Brukštejna a *Burjánem Cukrem* z Tamfeldu, kteří se v letech 1572-1573 přeli o hranice mezi Zápy a Stránkou. Mlynář *Jan*, tehdy ovšem dlejší již na mlýně v Kozovazech, při tomto sporu působil jako jeden ze svědků. Před rokem 1590 držel tento mlýn *Viktorin Houser*, jeden z nejlepších odborníků na stavby mlýnů, jezů a dalších vodních staveb široko daleko,

Mlýn Kabelín na staré fotografii z Oblastního muzea Praha-východ

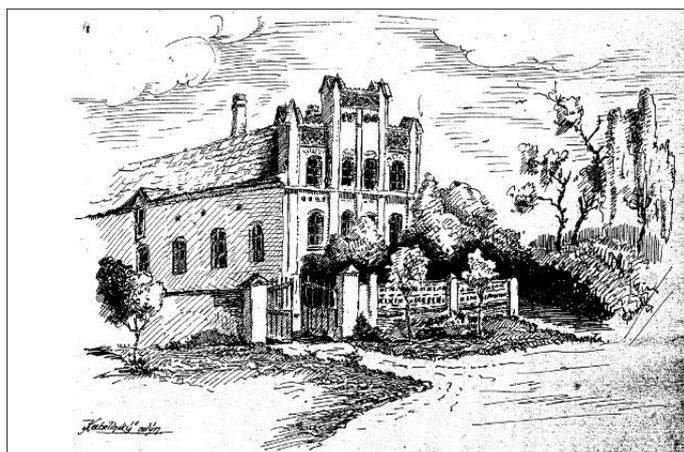

Kabelínské údolí, foto Martin Hůrka

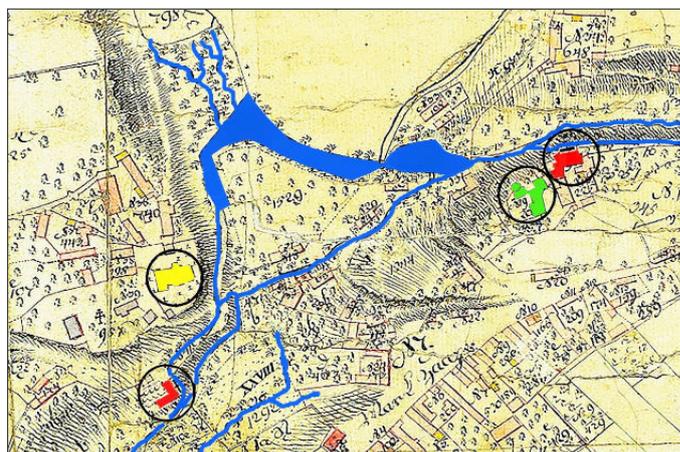
dále 1590 *Jan Táborský*, 1631 *Pavel Vlasák*. Někdy snad ve 30. letech 17. století byl vojáky poničen (obdobně jako *Kabelín*). Po třicetileté válce se jej roku 1656 opět ujal *Pavel Vlasák*.

Třetí mlýn na *Kabelínském potoce* byl mlýn *panský*, tj. jeho přímým držitelem byl v 16. století zmíněný šlechtický majitel Záp *Mikuláš Bryknar* z Brukštejna, sídlící na místní tvrzi. Později po prodeji Záp České královské komoře roku 1586 přešel i tento mlýn do správy brandýského panství. *Panský mlýn* stával přímo vedle zápské tvrze. Mapa Záp z roku 1777 zachycuje pospolu jak zbytek tvrze s okrouhlou věží, tak i mlýn samotný. Těsné sousedství s tvrzi bylo pro původní panské mlýny obvyklé (viz např. Toušeň, Čelákovice či Brandýs). V případě příznivých podmínek mělo panské hospodářství tendenci soustředit se v okolí tvrze. Tvrz málokdy plnila jen funkci sídelní, většinou ji doplňoval hospodářský dvůr, mlýn či jiný provoz. ■

Mgr. Martin Hůrka

Mlýn Kabelín na kresbě Zdeňka Gutwirtha

Mapa Záp z roku 1777 - modrá voda, žlutý areál kostela, zelená areál tvrze, červené mlýny

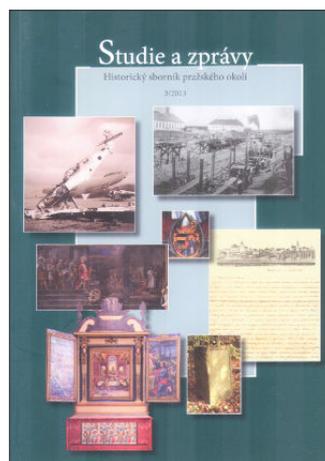
Historie nestárne

Florián pro své čtenáře zaznamenal toušeňské stopy již ve třech svazcích **Studií a zpráv – Historického sborníku pražského okolí** (Florián 2013 [zima /27], 2014 [9-10/10] a 2016 [5-6/12]). Poněvadž historie nestárne, lze i s odstupem času spláčet dluhy toušeňských stop také v dalších svazcích, které jsou ve stále nabídkce Oblastního muzea v Brandýse nad Labem.

Dosud nezmíněný **třetí svazek** *Studií a zpráv* (3, 2013, 230 stran) zveřejnil obsáhlé pátrání kronikáře RNDr. *Jana Králíka*, CSc., ke kořenům hudebního rodu Bendů (135-145). Z matrik, pozemkových knih a dalších pramenů zde po-

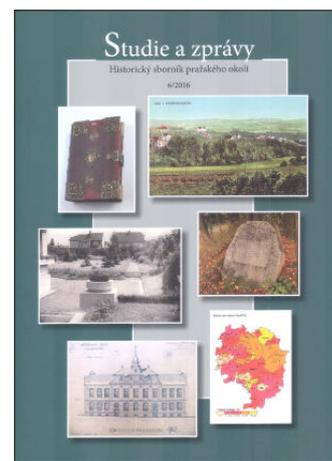
drobně doložil, že otcem slavných hudebníků *Františka a Jiřího Antonína Bendových* byl *Jan Benda*, narozený 25. 5. 1682 ve Mstěticích, syn *Bartoloměje Bedy* a *Doroty Markové* z Toušeně (na domě čp. 27, kde žili, je proto od roku 1992 pamětní deska). Týž autor v témže svazku stručně připomněl také tři hudební osobnosti spjaté s naší částí Polabí (169-171) – varhaníka *Jana Zacha*, flétnistu *Antonína Paladia* a skladatele *Karla Šebora*. Neméně zajímavé, byť již ne toušeňské, jsou i všechny ostatní články a studie.

Novější **šestý svazek** *Studií a zpráv* (6, 2016, 224 stran) přináší mezi patnácti

Studie a zprávy 2013

cennými příspěvky také první část souhrnu Bc. *Karla Hudečka* o životě a díle stavitele *Konstantina Saxe* (63-81), který byl činný také v Toušeni. Připomíná se zde rovněž architekt toušeňského kostela *Ludvík Lábler* (73). Ve stati PhDr. *Vladimíra*

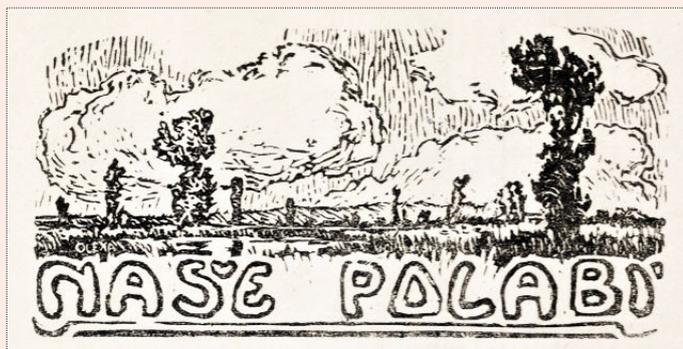

Studie a zprávy 2016

Waageho o okrašlovacích spolcích v okolí Prahy (115-135) je celý odstavec i o spolku toušeňském (133). V témže svazku PhDr. *Karin Pátrová*, Ph.D., pochvalně recenzuje publikaci Toušeň v době Karla IV. (184). ■

red

Toušeň v Našem Polabí

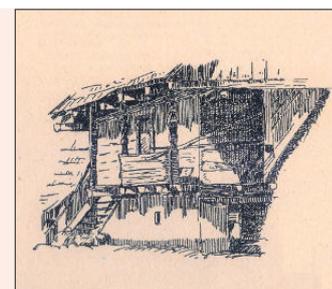

První záhlaví *Našeho Polabí* – linoryt Josefa Olexy

Elektronicky dostupnou přílohou prvního čísla obnovovaného časopisu *Naše Polabí* [Florián 2020/1-2/12] je **bibliografie** [<https://bit.ly/nasepolabi2>], sestavená *Miloslavou Marešovou* a *Jaroslavem Špačkem*. Úctyhodně pracný soupis podchycuje všechny články otištěné v *Našem Polabí* v letech 1923-1935 ve pečlivě zpracovaných oddělech podle ročníků, autorů a žánrů i v autorském abecedním souhrnu a v seznamu všech ilustrací. Zvláštní hodnotu má přehled redakčních rad, grafických podob obálek a záhlaví a závěrečný slovní-

ček jednatřiceti osobností s vazbou na region. Kdo nehledá osobnosti, autory nebo žánry, uvítá **rejstřík lokalit** alespoň k přílohám, fotografiím a vyobrazením. Úplný rejstřík ke všem lokalitám by byl neúměrně objemný. Například jen pro **Toušeň** by musel v jednotlivých ročnících odkazovat na tyto strany:

(I.) **1923-1924**: 18, 29, 37, 42, 45, 46, 53, 73, 74, 90, 98, 125, 126, 129, 132, 134, 135, 148; (II.) **1924-1925**: 13, 28, 30, 31, 32, 53, 56, 58, 59, 78, 82, 103, 107, 125, 128, 135; (III.) **1925-1926**: 10, 30, 51, 74, 77,

Zdeněk Gutwirth: *staré toušeňské chalupy* v roce 1928

102, 122, 135, 149, 158, 160; (IV.) **1926-1927**: 5, 6, 7, 18, 19, 59, 74, 81, 115, 125, 132, 148; (V.) **1927-1928**: 10, 13, 16, 30, 43, 56, 58, 62, 67, 76, 80, 82, 87, 100, 109, 117, 118, 124, 125, 142, 145, 146, 147; (VI.) **1928-1929**: 40, 61, 84, 90, 92, 112, 119, 120, 136, 138, 148, 149, 150; (VII.) **1929-1930**: 4, 24, 35, 44, 58, 59, 60, 72, 73, 76, 77, 83, 84, 85, 100, 101, 103, 104, 105, 116, 117, 118, 119, 120, 131, 133, 143, 145, 153; (VIII.) **1930-1931**: 12,

20, 27, 45, 50, 57, 68, 83, 84, 87, 103, 104, 114; (IX.) **1931-1932**: 4, 5, 8, 16, 18, 20, 24, 26, 29, 38, 42, 47, 55, 60, 64, 73, 101, 120, 123, 134; (X.) **1932-1933**: 66, 68; (XI.) **1933-1934**: 45, 52, 53, 56, 83, 141 (v příloze o prehistorii 3, 4); (XII.) **1934-1935**: 43, 86, 99, 100, 131, 150.

Komu by takový rejstřík pro Toušeň v elektronické bibliografii *Našeho Polabí* scházal, má jej nyní zde. ■

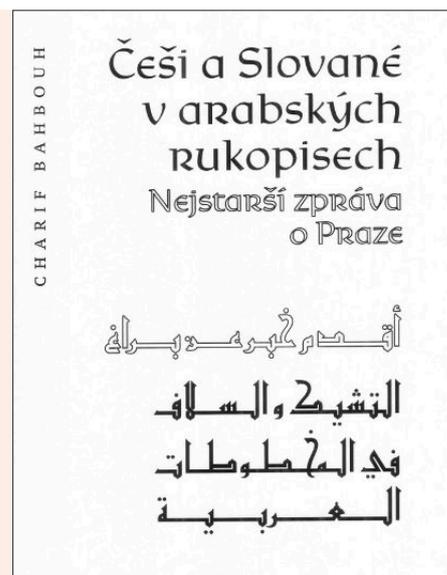
kronikář

Zpráva stará tisíc let

Uznávaný arabista a slavista Dr. Charif Bahbouh, PhD., CSc., původem Syřan, domovem v Brandýse nad Labem, vydal nedávno přepis a obsáhle komentovaný český překlad nejstarších psaných zpráv o Čechách. V knize **Češi a Slované v arabských rukopisech** [Dar Ibn Rushd, 2019, 80 stran] předložil s podrobným vysvětlením cílený výběr z knihy *Cesta království* arabského zeměpisce a historika jménem *Abu 'Ubjajda 'l Bakrī* (1040-1094). Autor, působící před 950 lety v Andalusii, zahrnul do svého díla i postřehy ze staršího cestopisu *Ibráhíma bin Jacqúba* – nejstarší známou písemnou zprávu o Praze. Té se tím nyní dostává zveřejnění v dosud neznámých souvislostech. Pro čtenáře Floriána jsou zvláště zajímavé věty líčící cestu z Magdeburku do „země Boleslavovy“: „Od začátku ke konci lesa je vzdálenost čtyřicet mil přes hory a prolákliny a z lesa k dřevěnému mostu přes černé bahno (nepevnou zem, rašelinu) asi dvě míle.

A na konci lesa se vyjde k městu Frága (Praha).“ Bližší určení přechodu přes řeku zde není a bylo by jistě příliš odvážné vztáhnout neurčitou zprávu starou tisíc let k říčnímu mostu právě u nás. Ale i tak jsou ty věty cenné: dokládají, že v Čechách byl na cestě z Magdeburku (od severu) již v 11. století na konci lesů před Prahou dřevěný most a že cesta vedla i přes nepevnou půdu – nejspíše rašeliniště. V pečlivě připravené knize je ovšem množství dalších mimořádně zajímavých, nečekaných postřehů. ■

jvk

وَمِنْ أَوَّلِهَا إِلَى آخِرِهَا أَرْبَعُونَ مِيلاً، فِي جِبَالٍ وَأَوْعَارٍ، وَمِنْهَا إِلَى جِسْرِ مِنْ حَشَبٍ، عَلَى حَمَاةٍ، نَحْوَ الْمِيلِينَ، وَمِنْ آخِرِ الشَّعْرَاءِ يُدْخَلُ مَدِينَةً فَرَاغَةً.

Přepis arabského originálu vět o mostu, černém bahně (hnědě) a Praze (červeně)

Toušeň na starých pohlednicích

Nová kniha o Toušeni, kterou vydalo Městské muzeum v Čelákovcích, je plná starých pohlednic a na porovnání je přidáno několik z novější doby. Nejstarší pohlednice je odeslaná před více než sto lety, v roce 1901. Pomocí lupy jsem s úctou a rozechvěním četla dávné pozdravy a vzkazy posílané i z pobytu v lázních. Avšak občas při pohledu na obrázek jsem se pomalu začínala cítit jako cizinka, a ne rodilá Toušeňanka. Kde tady byla tak velká plocha vody? No ano, to je přece soutok Labe s Jizerou, ale to tam ještě nejsou stromy. Na další pohlednici je zřetelný – a také v popisce čtu – jez! Kde to bylo? A na jiné Káranská vodárna ještě se dvěma komíny. Otočila jsem další stránku s koláží tří snímků. Na prvním je ulice Na Hradisku. Bydlela jsem tam, a přesto se nemohu zorientovat, který je to tak osamocený dům na fotografii? Druhý snímek je z Hlavní ulice, jenže ta je dost dlouhá, a tak pátrám, odkud je tento záběr. A tady je dům, kde měl obchod pan *Drábek*, se vchodem z nároží. Jako malá holčička jsem tam chodila s tetou nakupovat, na pytlích mouky tam vysedávaly sousedky a probíraly toušeňské novinky. Pro nás, pozdější generace, je to dost často pátrání už vpravdě objevné a detektivní,

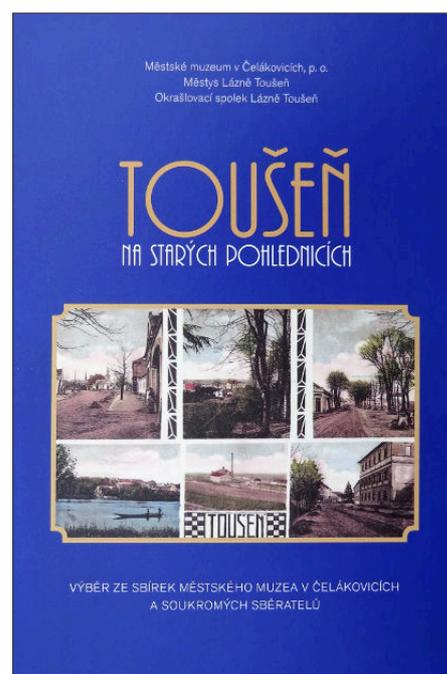
a navíc vyvolává zasuté vzpomínky. Už jsme si tak jednou v minulém roce ve Skleněné vile při posezení nad starými fotografiemi, které přinesl každý, co měl doma, lámali hlavy a upřesňovali lokality a vzpomínali. I když jsou dnes pohlednice stále vydávány, posílají se čím dál méně. Je to škoda, že tento fenomén končí.

Knihu připravili *David Eisner*, *Jan Hergesell*, *Jan Králík* a *Hana Němečková*, na vydání spolupracoval městys a Okrašlovací spolek. Je krásná a jistě muselo dát autorům hodně práce a přemýšlení, aby ke všem 103 pohlednicím dali správné popisky míst a sami jako první vypátrali, z které doby pohlednice jsou. Všem patří veliké poděkování. ■

ALČ

Říční lázně v Toušeni před rokem 1918

Toušeň na starých pohlednicích

Čtyři pohledy na Toušeň z roku 1914

Bludičky

První příběh

V dávných časech býval nad Toušením proti proudu Labe přívoz. Lodka kotvila u kořenů obrovitého pařezu. Tam se dala dobře uvázat. V noci pařez světélkoval, a nikdo proto nezabloudil. Jen rybáři Čmuhař a Zelinka si pořád stěžovali, že o kořeny pod pařezem se jim trhá sítě a usmyslili si, že milý pařez vytáhnou. Přijeli s párem koní, pařez zapřáhli, ale ten se ani nepohnul. Poslali pro druhý pár. Připřáhli, koně zabrali, hrabali, až jim od podkov jiskry lítaly, ale marně. Pařezem nepohli ani o píď. Pojednou se pařez pohnul sám a zpod kořenů se ozvalo: „Nechte mě tady s pokojem vyhlížet na břehu, vždyť vám nepřekážím a v noci vám svítím na cestu!“ Rybáři Čmuhař a Zelinka se polekali, práskli do koní a ujízďeli to leknutí zapít do Choděrovic hospody. A tak dlouhá léta pařez dál odpočíval u starého přívozu, dokud ho nevzala velká voda.

Druhý příběh

V Čelákově u tůň skákala světýlka. Zavolala-li na ně kdo, běžela k němu a zavedla ho do bažin. Jednou k večeru tudy hnal toušeňský pacholek krávy z pastvy. A co nevidí: na slatiništi tancují světýlka. Chtěl světýlka zaplašit a hlasitě na ně hvízdal. V tu ránu světýlka za ním! Krávy nechal kravami, vzal nohy na ramena a utíkal co mohl. Světýlka ho pronásledovala až k prvním toušeňským chalupám.

Zanedlouho, také k večeru, kmožr Doležal vzeš pod Čelákovem na fasaňkové voze do Toušeň nové necky. Vzpo-

Svítící pařez Josefa Jelínka

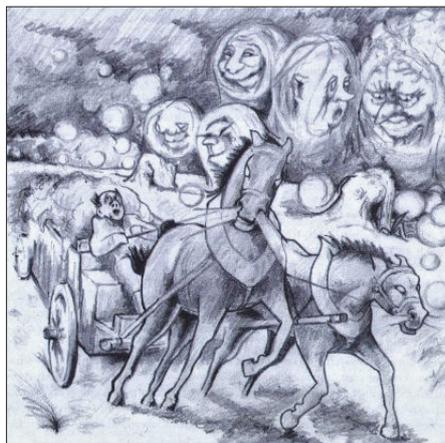
mněl si na pacholka, dodal si kuráže a křičl: „Světýlka, světýlka, já se vás nebojím!“ A světýlka, kde se vzala, tu se vzala, pustila se k němu. Doležal strachy vlezl pod necky. Světýlka dupala po neckách, a byla by ho udupala, kdyby se byl neschoval. Koně se toho rámusu polekali, vyplašili se a sami doješli s fasaňkem domů. Teprve doma na dvoře, všecek vyděšený kmožr Doležal vylezl zpod neckek a když dovrávoral do hospody, každého tam zapřisáhl, aby nikdo nikdy více na světýlka nevolal.

Třetí příběh

Mařka byla dcera soudního rady a v jeho kanceláři se zahleděla do mladého právníčka. Nemohli se té lásky nabažít. Mařky manžel odjel do ciziny, a to neměl dělat. Právníčka zrovna přeložili do Brandejsa a Mařka se proto vydala do Houštky do lázní. Zase se domluvili a scházeli se na lukách až u Jizery. Tenkrát byly v módě plédy, pokud se večer někam šlo, přehodily se přes ramena. Když se Mařka večer vrátila, už bylo k půlnoci, zastihla ji pokojská: „Jé, milostpaní, kdepak jste byla?“ – „Ale, byla jsem chytat svatojánské mušky!“ – a z toho plédu jí padalo seno, chvojí a jehličí. Pokojská sledovala kdejakou pletku, nic jí neušlo a na druhý den každému všecho vykládala. Tak se o svatojánských muškách dověděla Mařky švagrová a jakmile přijel Mařky manžel, nevěděla nic lepšího než mu to vyklopit. Jenomže Mařka se vymluvila na zájem o entomologii, takže manžel té švagrové ještě vynadal. Od té doby se v Houštkce říkalo, když šel někdo na rande, že šel chytat svatojánské mušky.

Zvěstí souběh

První příběh vychází ze záznamu Františka Zahradníka v *Našem Polabí* [I/1924, 8, 126] a z jeho přetisku v knize Jiřího F. Musila *Tajemný hlas minulosti* [2001, 18]. Jakkoli je nepravděpodobné, že by pařez mluvil, ještě nepravděpodobnější je,

Světýlka Venduly Eliášové

Základní podoba pověstí je ústní. Vyprávění je obměňuje, rozvíjí a přibarvuje. Florián nemá zvukovou podobu, připomíná proto čtenářům místní pověsti v podobě písemné. Obměňovat, rozvíjet a přibarvovat je mohou dál čtenáři novým vyprávěním jen a jen sami...

Bludičky Josefa Jelínka

že by sám svítíl. Luminiscenční efekt zjevně způsobovala houba *Armillaria mellea*, která obvykle roste právě na starých pařezech. Její světélkování se pak mohlo z druhého břehu Labe jevit – odleskem ve vlnkách na hladině – jako rej zelinkavých „světýlek“ = bludiček. Rybář Čmuhař byl podle jména z Káraného nebo z Čelákovice, Zelinka z Toušeň. Choděrova hospoda dosud stojí. Přívoz v daném místě (dnes proti kárané vodárně) byl zrušen v prosinci 1895. Která velká voda pařez vzala, není známo.

Druhý příběh se týká světýlek (bludiček) u slatiniště. Vyprávění opět zachytil František Zahradník v *Našem Polabí* [II/1924, 1, 14] a využila je také Vendula Eliášová v *Polabském herbáři* [1999, 15],

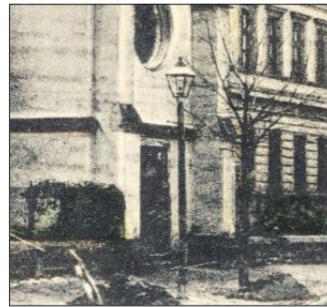
Světýlka Jana Karpaše

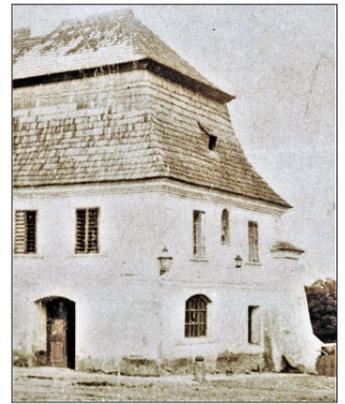
Lampy v lázních

Lampa na lázních

Lampa před kostelem

Lampa na rohu Choděrovy hospody

kde je však matoucí ilustrace: kmotr *Doležal* není pod neckami, ale sám kočuruje koně. Světýlka na slatiništi – v tomto případě bledě-modrá – bývají jinde vykládána jako samovznícení zemního plynu, ten však byl do našeho městyse zaveden až v říjnu 2000. Pastva krav, fasaňuk a necky přitom ukazují nejméně o 100 let hlouběji. Na slatiništi nelze vyloučit výrony metanu, avšak ten hoří až při +595°C. Protože je krajně nepravděpodobné, že by nehmotná světýlka mohla po neckách dupat, je třeba připustit, že zde skutečně šlo o *bludičky*, běžně známé i odjinud. Čí byl soused *Doležal* kmotr, se nepodařilo zjistit.

Třetí příběh je zde zveřejněn **poprvé**. Byl přepsán z autentického zvukového záznamu pamětníka *Hynka Jordy* (1889-1983). *Mařka* byla manželka bratra jeho švagra. Výmluva na výskyt svatojánských mušek = světlezených *bludiček* (*Lamprohiza splendidula*, případně *Lampyrus noctiluca*) je možná počátkem léta nejen v dolním Pojizeří. Svatojánské mušky se běžně vyskytují i v Toušeni, avšak na jejich literární doložení se dosud čeká. Odhad datace příběhu: červen kolem roku 1930.

Pověsti o světélkujících pařezech, bludičkách a svatojánských muškách nejsou tedy v pravém slova smyslu pověsti o jevech nadpřirozených, ale spíše zprávy o jevech přirozených, podobně jako zprávy o průvodu světél v den svatě Lucie [poprvé *Florián* 2012/1-3/33] nebo o novoročních ohňostrojích [nejnověji *Florián* 2020/1-2/9].

Dovětek

Snaha přenést noční světla z přírody k lidským obydlím je odvěká. Aby pařezy, bludičky a svatojánské mušky nesvítily samy a pouze kolem Toušene, rozhodl se starosta Ing. *Vincenc Došek* zřídit přímo v obci vlastní **noční světla**.

Lampy na nádraží

V Pamětní knize obecné školy v Toušeni o tom poznamenal řídící učitel *Bedřich Kautský* [II, 41]: „Dne 19. m. února 1881 proně se svítilo v nových lucernách obecních, na domích připevněných.“

Jakmile byla roku 1912 zprovozněna vodní elektrárna v Dražicích, toušeňský starosta *Jan Králík* začal vyjednávat o nahrazení **petrolejových luceren** elektrickými. Úsilí přerušily válečné události. Řídící učitel *Ferdinand Holinka* si k tomu povzdechl v téže Pamětní knize obecné školy v Toušeni v roce 1914 [II, 155-156]: „Jednání o zavedení elektrického proudu do zdejší obce pohřichu v poslední době nadobro uvázlo, a to pro odpor obce boleslavské, kteráž, majíc vlastní elektrické vedení, nechce přes ně pustiti elektrický proud do zdejší obce, než za určitou náhradu, již však zdejší obec uznává za upřílišenou.“

Záměr užít k osvětlování městyse výtobytků pokroku se podařilo dovést až po válce za starosty *Rudolfa Walliana*. Řídící učitel *Jan Kučera* vítězně zapsal do Knihy pamětí městečka Toušene v roce 1920 [100]: „Nákladem 200.000 K zřízeno osvětlování obce silou elektrickou.“ a [101]: „V obci zavedeno **elektrické osvětlování**.“

Abyste tento významný počín nebyl zapomenut, vzpomeňte si na něj, až opět uslyšíte slova *Zdeňka Svěráka* na nápěv *Jaroslava Uhlíře* v cimrmanovském Elektrickém valčíku: „Byl to ten slavný den, kdy k nám byl zaveden elektrický proud /: střídavý /: silný elektrický proud.“ Datum onoho slavného dne sice přesně neznáme, ale rok máme jistý: je tomu právě sto let! ■

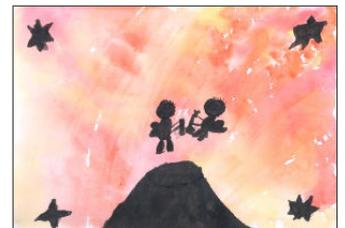
chronikář

Svítící pařez Maky Černé

Bludička Kačky Rychtaříkové

Svatojánské mušky Krýši Sýkory

Nohejbalový turnaj o Pohár starosty Lázně Toušeň

Tradice, která je v Lázních Toušeni pořádána již od roku 2012, opět neklamala. Nohejbalový turnaj se odehrál v sobotu 27. června 2020 za účasti 7 kvalitních trojlenných týmů. Z vítězství se radovalo mužstvo ve složení *Jiří Čech st., David Schwägerl, Josef Kostoláni* a *Josef Materanka*, druhé místo obsadilo mužstvo ve složení *Petr Homola, Václav Král, Roman Zumr*, třetí místo obsadilo

mužstvo ve složení *Mgr. Jan Vafek, Mgr. Stanislav Beran, Ladislav Čejkovský*. Po urputných a férových bojích se na šestém místě umístilo družstvo z Prahy, které patří k držákům turnaje.

Turnaj nabídl výborné výkony, dramatické zápasy a diváci se výborně bavili. Nejlepším hráčem turnaje byl vyhlášen *Jaroslav Vaněk*, nejmladší hvězdou turnaje byl *Kuba Špak*,

ten všechny přítomné mile překvapil, a i proto byl odměněn diplomem. Jak je již zvykem, cenu vítězům tradičně předal starosta Ing. *Luboš Valehrach, MBA*, který rovněž dodal ceny pro první místo.

Celý den doprovázelo hezké počasí a dobrá nálada, která pokračovala také po turnaji, a to v podobě společného grilování na místním hřišti. Nezástává než doufat, že se v tradici bude pokračovat a se všemi účastníky a příznivci se potkáme na dalším ročníku. ■

Mgr. Jan Vafek

Nohejbal může být i elegantní

Vítězný tým s panem starostou

Dětské rybářské závody

V sobotu 27. června 2020 se uskutečnily odložené dětské závody na Kralovickém rybníce. Už od časného rána bylo počasí mladým rybařikům nakloněno.

Od 6 hodin proběhl zápis a registrace účastníků. Sešlo se jich 25, největší účast měl **toušeňský kroužek**, z kterého bylo 8 dětí. Další závodníci byli z Brandýsa, Milovic, Hořan, Kladruhu, Nehvizd, Dřevčic,

Prahy, Libčic a Mečeříže. V 7:00 mohlo 25 závodníků nahodit svoje montáže do vody. Jak to již bývá, někdo štěstí měl, jiný ne. Uloveno bylo 16 kaprů, úhoř, pstruh duhový a mnoho kusů bílé ryby. Závodily byly zpestřeny občerstvením v podobě buřtů od firmy Najman ze Staré Boleslavi, koblih a koláčků od firmy Merhautovo pekařství. Na hodnotných cenách se podíle-

Vítězové dětských rybářských závodů 2020

ly firmy Sportcarp, MO Brandýs a *Městys Lázně Toušeň*. Bez příspěvků těchto organizací by nebylo možné takový závod s takovými cenami uspořádat. V 11:00 byl soubor

ukončen a mohly se začít počítat body za ulovené ryby.

Na 1. místě se umístil *Dimiter Mladenov* z Byšic, na 2. místě *Alan Bubeník* z toušeňského kroužku a na 3. místě *Tereza Tůmová*. Všem účastněným byly rozdány ceny, nikdo ze soutěžících neodešel s prázdnou.

Děkuji všem pořadatelům, rozhodčím, sponzorům a v září na shledanou opět na 2. dětských závodech na Staroboleslavské tůni! Petrův zdar! ■

Milan Šulc

Dětský Lázeňský pětiboj

Je všeobecně známo, že u dětí je třeba rozvíjet především všestrannost. S tímto cílem také před třemi lety (2017) vznikl Lázeňský víceboj. Letošní ročník se konal v posledním školním týdnu 25. června 2020. Děti od tří do pěti let soutěžily v disciplínách jízda na odrážedle, jízda na koloběžce, hod raketkou a běh, dětem do šesti let přibyla jízda na kolečkových bruslích nebo na skateboardu a výměna odrážedel za kola. Celkem závodilo 25 dětí v různých věkových kategoriích až do 8. třídy. Závod probíhal u fotbalového hřiště za pohodové atmosféry fančících rodičů. Všem účastněným děkujeme za příjemně strávené odpoledne. ■

Mgr. Lucie KainováSport-LaV

Gratulace

Nejmenší vítězové

Další úspěchy toušeňských jachtařů

Za slunečného a větrného počasí se o prodlouženém víkendu letošního července (2020) konalo na lipenském jezeře **Mistrovství ČR v jachtingu** dvouposádkové třídy *fireball* a juniorské třídy *cadet*.

Sobotní rozjíždky probíhaly v prostoru před Dolní Vltavicí za středního větru, v neděli se závodilo před jachtklubem v Černé v Pošumaví za větru 5-8 m/s (v nárazech až 12 m/s) a v pondělí vítr ještě zesílil a dovolil už jen tři rozjíždky.

Ve třídě *fireball* zvítězili *Milan Čáp* a *Filip Procházka* z Neratovic. Stříbrnou a bronzovou pozici vybojovali závodníci Jachtklubu Lázně Toušeň *Martin Kubový* (spolu s Ro-

Mistrovství republiky v jachtingu na Lipně, foto archiv ČSJ

manem Ročkem z Neratovic) a *Jiří Parížek* (spolu s *Jakubem Košvicou* z Brna).

Ve třídě *cadet* zvítězili opět neratovičtí borci *Eliška Vychová* a *Matyáš Roček*. Stříbro vybojovala pro Jachtklub Lázně Toušeň *Lucie Hálová* (společně s *Matyášem Pfeiferem* z Neratovic), bronzovou pozici získali *Nela Dvořáková* a *Vojtěch Krchňavý* (z Neratovic a z Roudnice). Gratulujeme! ■

red

Úřední hodiny úřadu městyse

Hlavní 56

pondělí

úřední hodiny:
8:00 – 12:00 13:00 – 17:00

starosta:
9:30 – 12:00 13:00 – 17:30

středa

úřední hodiny:
9:00 – 12:00 13:00 – 17:00

pokladna:
8:00 – 9:00

telefony:
326 992 302, 326 991 592

Kosmetický salon

Ivana Jedličková, Za Školou 414

kosmetika, vizážistické služby a prodej
kosmetiky Alcina
telefon: 606 802 320

Pneuservis, autoservis

Emanuel Fiala, Hlavní 13

pondělí – pátek 8:30 – 17:00
sobota – neděle dle dohody
telefon: 731 036 059

Gastrodeli

U Sokolovny 259

výrobky studené i teplé kuchyně,
cukrářské i pekařské
telefon: 326 996 359
objednavky@gastrodeli.cz,
www.gastrodeli.cz

Nakládání s odpadem

Michal Schwägerl

sutě, písky, šterk, zemina, dřevo
vyklízení, přistavení kontejnerů, odvoz
telefon: 777 435 672, 777 017 068

Advokátní kancelář

Mgr. Stanislav Beran, Dům seniorů, Za
Školou 414, 1. patro

telefon: 606 494 811
email: beran-advokat@seznam.cz

SALON LINDA - Střihání pejsků

Eva Pencová, Na Ostrůvku 292

telefon: 773 079 428

Rehabilitace – masáže

Ivana Drobílková, Dům seniorů, Za
Školou 414

LTV cvičení – elektroléčba – mobilizace
páteře, reflexní terapie
pondělí – pátek dle objednání
telefon: 603 254 220

Večerka u Honzika

Thao Leová Thanh a Ngoc Nguyen Duc,
Hlavní 13

potraviný – drogerie
pondělí – pátek 6:30 – 20:00
sobota – neděle 6:30 – 18:30

Atelier Kučera

Hlavní 560

krejčovské práce, opravy oděvů
úterý – pátek
9:00 – 12:00 14:00 – 17:00
sobota
9:00 – 11:00

Mgr. Eva Valsová,
telefon: 736 536 574

Česká daňová kancelář, s. r. o.

Ing. Luboš Valehrach, MBA, Na
Požárech 425

daňové poradenství, vedení účetnictví
telefon: 603 876 540

Dámské kadeřnictví

Hlavní 35

pouze na objednávku
telefon: 723 679 943

Salon Faviola

manikúra, pedikúra, kosmetika, masáže
Za Školou, bývalá pošta

Manikúra, nehtová modeláž
Jirka Kolomazníková
telefon: 604 710 975

Pedikúra, kosmetika
Lenka Fabiánová
telefon: 721 460 199

Masáže
Sophie Dragon
telefon: 723 022 979

Poradce v životních situacích
a hypnoterapeut
Martina Nepimachová
telefon: 703 383 611

Casido, s. r. o.

Floriánské náměstí 413

Prodej jednostranných a oboustranných
lepících pásek, technických, stavebních
a elektrikářských pásek, plastových
sáčků, pytlů, strečových fólií,
plastového obalového materiálu za
velkoobchodní ceny.

pondělí – pátek 8:30 – 15:00
telefony: 737 242 375-6,
www.casido.cz

Praktický lékař

MUDr. Jiří Ranc, Dům seniorů, Za Školou
414, 1. patro

pondělí 13:00 – 18:00
úterý 7:30 – 14:00
středa 11:00 – 17:00
čtvrtek 7:30 – 14:00
pátek 7:30 – 13:30

telefon: 326 992 361

Pošta Partner a prodejna krmiv

Za Školou 2

pondělí 8:00 – 10:00
úterý 8:00 – 12:00 13:30 – 16:00
středa 8:00 – 12:00 13:30 – 17:00
čtvrtek 8:00 – 12:00 13:30 – 16:00
pátek 8:00 – 12:00 13:30 – 16:00
sobota 9:00 – 11:00 vydávání balíků
a listovních zásilek

telefony: 604 100 302, 737 946 186

Veterinární praxe

MVDr. Jitka Myslivečková, Hlavní 39

pondělí dopoledne: objednání
pacienti + operace
15:00 – 19:00
úterý dopoledne: objednání
pacienti + operace
středa 10:00 – 12:00
15:00 – 19:00
čtvrtek 10:00 – 12:00
15:00 – 19:00
pátek dopoledne: objednání
pacienti + operace
15:00 – 19:00

soboty, neděle a pohotovost po
telefonické domluvě

telefon: 326 992 912, 602 641 294

Knihovna

Skleněná vila, V Ovocárně 87

úterý 15:00 – 17:00

Infozprávy

Služba Infozprávy je určena všem
občanům městyse a je zcela zdarma.

Registrace je možná

- osobně na úřadě v úřední hodiny
- přes internet www.infozpravy.cz
- mobilním telefonem.

Registraci telefonem provedete
zasláním SMS

**LT mezera číslo popisné na telefonní
číslo 735 166 666**

Kalendář akcí 2020

den	čas	místo	akce
červenec 2020			
sobota 11. července	18:00	nádvoří Skleněné vily	koncert kapely Fband (včk)
pátek 17. července	18:00	nádvoří Skleněné vily	koncert kapely Láďi Weyrostka (včk)
sobota 25. července	8:00	Park prof. Procházky	nový cyklus cvičení jógy v parku
srpen 2020			
pátek 7. srpna	18:00	nádvoří Skleněné vily	koncert kapely Saxband (včk)
čtvrtek 13. srpna	18:00	Skleněná vila	podvečer nad suvenýry a setkání se Soňou Červenou (ÚM)
sobota 15. srpna	19:30	Hospůdka na hřišti	koncert kapely Láďi Weyrostka (včk)
sobota 22. srpna	10:15	hřiště Na Polabí	kopaná : Slavoj Lázně Toušeň – Sokol Klecany B
čtvrtek 27. srpna	13:00	hřbitov	vzpomínka na generála Tomáše Sedláčka (AČR)
září 2020			
sobota 5. září	07:00	Floriánské náměstí	výlet autobusem do Frydlantu (včk)
sobota 5. září	10:15	hřiště Na Polabí	kopaná : Slavoj Lázně Toušeň – FK Radošovice B
sobota 5. září	19:00	nádvoří Skleněné vily	koncert kapely Antikvariát (ÚM, Antikvariát)
sobota 12. září	10:15	hřiště Na Polabí	kopaná : Slavoj Lázně Toušeň – SK Husinec - Řež
sobota 19. září	18:00	nádvoří Skleněné vily	koncert kapely Petra Koníčka
neděle 20. září	11-19	Skleněná vila	Bali den – jednodenní festival s představením balijské kultury (přednáška, balijské jídlo, káva, tanec, prodejní výstava..)
sobota 26. září	10:15	hřiště Na Polabí	kopaná : Slavoj Lázně Toušeň – SK Úvaly B
říjen 2020			
pátek 2. října	14-22	Skleněná vila	volby do zastupitelstva Středočeského kraje (ÚM)
sobota 3. října	08-14	Skleněná vila	volby do zastupitelstva Středočeského kraje (ÚM)
neděle 4. října	07:00	Floriánské náměstí	Lázeňský pobyt s výlety ve Františkových lázních (4.-10.10.) (včk)
sobota 8. října	10:15	hřiště Na Polabí	kopaná : Slavoj Lázně Toušeň – TJ Spartak Čelákovice
	08:00-08:30	Floriánské náměstí	svoz nebezpečného odpadu (ÚM)
	08:00-12:00	Floriánské náměstí	svoz velkoobjemového odpadu (ÚM)
sobota 24. října	10:15	hřiště Na Polabí	kopaná : Slavoj Lázně Toušeň – TJ Sokol Dřevčice
středa 28. října	15:00	pomník padlých	pietní vzpomínka (ÚM)
listopad 2020			
sobota 14. listopadu	14:00	sokolovna	valné sedění Obce baráčníků (OB)
sobota 14. listopadu	20:00	sokolovna	posvícenské Martinské posezení (T.J. Sokol)
sobota 28. listopadu	19:00	sokolovna	Bluesbadger festival
neděle 29. listopadu	17:00	Floriánské náměstí	rozsvícení vánočního stromu (ÚM + ZŠ)

Elektronickou podobu kalendáře akcí naleznete na <http://florian.ma.zausima.cz>, změny vyhrazeny.

